

Economen aan het woord

W.J. de Ridder

Er is iets mis met het vak economie. Het is ook mogelijk dat er iets mis is met degenen die het vak beoefenen, terwijl het niet ondenkbaar is dat er met de economie zelf iets niet in orde is. In ieder geval voelen maar weinigen zich na hun studie economie nog lange tijd 'economist', velen zien hun opleiding als een goede algemene ontwikkeling en vertonen weinig bereidheid om de prestaties van hun professionele vakgenoten te blijven volgen.

De gevolgen zijn niet uitgebleven. Nederlandse wetenschappelijke tijdschriften op dit vakgebied zijn noodlijdend, beroepsverenigingen hebben relatief weinig leden, al mag met name de Koninklijke Vereniging voor de Staatshuishoudkunde zich in een opmerkelijke groei van haar ledental verheugen. In de politiek lijken gelegenheidseconomen meer invloed te hebben dan vakgenoten. Triest hoogtepunt zijn de jaarlijkse commentaren op de Miljoenennota en de Macro Economische Verkenning. In een poging zich van anderen te onderscheiden worden doorgaans elkaar tegensprekende hooggeleerde commentaren verstrekt, hetgeen de politiek een vrijbrief geeft om de wetenschapsbeoefenaren te negeren en het publiek met lege handen laat.

Een bevestiging van het bovenstaande vind ik in het initiatief van de 'Economen voor vrede' om een Nederlandse afdeling op te richten van de Amerikaanse 'Economists against the arms race'. Aan deze activiteit is niet alleen de naam van prof. Tinbergen verbonden, ook andere Nobelprijswinnaars geven er hun steun aan. Een actuele vraag die de initiatiefnemers in dit verband stellen is of de economische wetenschap een zinvolle bijdrage kan leveren aan het vraagstuk van de herallocatie van militaire middelen naar meer produktieve bestedingen. Naar mij voorkomt, is de omvang van dit initiatief beperkt. Terwijl rond het wereldklimaatvraagstuk netwerken zijn ontstaan waarin vele miljoenen dollars worden uitgegeven, er op vele medische terreinen grootschalig internationaal onderzoek plaatsvindt, genieten economen blijkbaar zo weinig vertrouwen dat zij van fondsen van enige omvang zijn uitgesloten.

Toch valt op dat veel afgestudeerden in de economische wetenschappen hoge maatschappelijke posities bereiken. Ook in het bedrijfsleven zijn het niet zelden economen die de topfuncties bekleden. Zij beschikken over veel kennis

om ordening aan te brengen in economische verschijnselen en zij zijn meesters in het afwegen van economische, sociale en politieke argumenten. Zij dragen evenwel geen bouwstenen aan voor theorievorming in de economie en daarmee ontberen economen de mogelijkheid om deze empirie zodanig te behandelen dat het vak een betere aansluiting krijgt bij de praktijk.

Er gloort licht in de tunnel. Er dient zich een aantrekkelijke wijze aan om het "Economen, verenigt U" te proclameren. Het ligt voor de hand dat deze kans ligt in de informatie- en communicatietechnologie die zich in hoog tempo ontwikkelt. Als gevolg hiervan ontstaan op vele werkplekken 'intelligente omgevingen'. Door koppeling van computers (pc's) via de telefoonlijn komt er op eenvoudige wijze toegang tot databanken. Met giro-tel en bank-o-maat wordt een terrein betreden dat moeilijk geavanceerd kan worden genoemd. Voor postorders en boodschappendiensten geldt hetzelfde. Maar de computer-hobbyisten hebben reeds het voortouw genomen bij de ontwikkeling van informatiesystemen die zijn gericht op deskundigheidsbevordering. Zij zijn thans de grote gebruikers van zogenaamde bulletinboards, waarvan er in Nederland ruim 200 actief zijn¹. Een aantal is gericht op mensen met dezelfde hobby. Zo zijn er bulletinboards voor genealogie, koken en science-fiction. De NCRV heeft een board met teksten van radio- en tv-programma's. Voor beroepstoepassingen is het 'Nurse-net Nederland' een goed voorbeeld. Dit is opgericht voor verpleegkundigen. Het bevat niet alleen de aankondiging van medische conferen-

ties, maar ook ervaringen van verpleegkundigen met behandelmethoden, complete standaard verpleegplannen, verpleegkundige software, overzichten van literatuur en voor de vrije uren een op neurologie gebaseerd computerspel. In het welzijnswerk wordt momenteel gestudeerd op toepassingen die onder meer in de Verenigde Staten succesvol zijn gebleken met het wereldwijd opererende CUSS-net (Computer User Social Services).

Er is niet veel inventiviteit nodig om in te zien dat een bulletin-board voor economen ook tot de mogelijkheden behoort. Mijn voorkeur gaat uit naar toepassingen op het terrein waarop zij zo slecht scoren, te weten de politiek. Economen zitten immers bij alle organisaties van enig belang en beschikken over de relevante informatie over ons economische systeem. Een wereld vol gegevens ligt open. De relatie van loonvorming en inflatie, investeringsinspanning en werkgelegenheid, export en winstgevendheid kan nu worden onderzocht binnen de denkwereld van de besluitvormers in onze samenleving. Als gevolg hiervan kunnen politieke beslissingen op hun uitwerking worden getest, alvorens zij worden genomen.

Dat deze inspanning tot de conclusie zal leiden dat de economie niet aan de veronderstelde wetmatigheden gehoorzaamt en dat er iets met de economie zelf niet in orde is, zal bij weinig afgestudeerden opzien baren. Zij danken hieraan immers hun arbeidsplaats.

1. R. Mendel, *Bulletin-boards in het welzijnswerk*, brochure in de reeks Kijk op Techniek, Klvl-SMO, 1990.